

عیب پوش باش!

حجت الاسلام والمسلمین حسین ابراهیمی
فصل فرشتی

امنیت روانی جامعه در پرتو عمل به دستوره‌های اخلاقی است، به‌خصوص آنجایی که دستوره‌های بسیاری برای حفظ احترام چارچوب شخصی افراد است. از نظر دین، همه افراد در جامعه محترم هستند. اسرار شخصی آنان محترم است و آبروی آنان نیز محترم است. جملات شگفت‌آور و تأمل برانگیزی در احادیث ما در این زمینه وجود دارد، به‌عنوان مثال امام صادق^(ع) فرمودند: «المؤمن اعظم حرمه من الکعبه، حرمت مؤمن از حرمت کعبه بالاتر است»، «خصال، ص ۲۷». در این حدیث، امام معصوم^(ع) حرمت مؤمنان را از حرمت خانه خدا بالاتر بیان فرموده‌اند تا خدای نکرده کسی به خودش اجازه ندهد با دلایل واهی با آبروی مؤمنی بازی کند.

رسول خدا^(ص) فرمودند: «المؤمن حرام کله عرضه و ماله و دمه، مؤمن همه چیزش، آبروی او، مال او و خون او حرام (محترم) است، و روزی آن حضرت به کعبه نگاه کردند و فرمودند: «ای کعبه! بخوشابه حال تو! خداوند چقدر تو را بزرگ و حرمتش را گرامی داشته است! به خدا قسم! حرمت مؤمن از تو بیشتر است؛ زیرا خداوند تنها یک چیز را از تو حرام کرده، ولی از مؤمن سه چیز را حرام کرده است: مال، جان و آبرو تا کسی به او گمان بدینرد، (بحار الانوار، ج ۶۴، ص ۷۱). خداوند راه بردن آبروی مؤمنان را سد کرده است تا آرامش روانی مؤمنان در جامعه به مخاطره نیفتند. آیه معروفی که در قرآن برای غیبت وجود دارد، سه مرحله مهم دارد که زمینه‌های غیبت و بردن آبروی دیگران را بیان می‌کند. در آیه ۱۲ سوره حجرات آمده است: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَب بَغْضُكُم بَعْضًا أَتَعْلَمُون أَن يَأْتِ كُ لَ لَّغَمٌ أَخْبَهُ مِثْلًا فَرُّهُ شَوْهَةٌ، ای کسانی که ایمان آورده‌اید، از بسیاری از گمان‌ها بپرهیزید که پاره‌ای از گمان‌ها گناه است و جاسوسی نکنید و بعضی از شما غیبت بعضی نکنند، آیا کسی از شما دوست دارد که گوشت برادر مرده‌اش را بخورد؟ از آن کراهت دارید. [پس] از خدا بترسید که خدا توبه‌پذیر مهربان است». این سه مرحله‌ای که به‌منظور حفظ آرامش روانی و احترام مؤمن در این آیه حرام شده است، اول گمان بد بردن به دیگران است. نباید به خودمان اجازه بدھیم بی دلیل به مؤمنی بدبین باشیم. در روایات آمده است که باید هفتاد شیوه کار یک مؤمن را توجیه کنیم تا کسی به او گمان بد نبرد. مرحله بعد، نهی از تجسس و فضولی و جاسوسی کردن در کار دیگران است. چرا باید در مسائل شخصی دیگران جست‌وجو و کنجکاوی کنیم؟

خدای تعالی هیچ‌گاه چنین اجازه‌ای به ما نمی‌دهد، حتی اگر چیزی را ببینیم که به نظر نادرست و منفی می‌آید، باید آن را ببوشانیم و ستاری و عیب‌پوشی کنیم. چه‌رسد که در جست‌وجوی کشف عیوب دیگران باشیم. به‌عنوان سخن پایانی می‌توان گفت اگر عیوبی را از دیگران پیدا کردید، نباید به زبان بیاورید که نام این کار زشت را در معارف دینی ما غیبت کردن گذاشته‌اند. شعر معروفی است که می‌گوید: عیب کسان منگر و احسان خویش / دیده فروبر به گریبان خویش!

همه ما باید به فکر اصلاح عیوب خودمان باشیم. این مهم باید، ما را از فکر کردن درباره عیوب دیگران باز دارد، مگر آنکه مصلحتی باشد و استثنائی. وگرنه بدمان بیاید که کسی پیش ما از کسی بدگویی کند که بیان شده است: «آن که عیب‌دگران پیش تو آورد و شمرد / به یقین عیب تو پیش دگران خواهد برد». خدای بزرگ به همه ما کمک کند تا با آراستگی به آداب اخلاقی در جهت آرامش و عزت خودمان و دیگران حرکت کنیم. ان شاء الله!...

بردارو بخوان

نماز

کتاب نماز، مجموعه‌ای از چند گفتار آیت‌ا... حائری شیرازی درباره نماز و فلسفه و آثار آن است که وی به زیبایی، آثار فردی و اجتماعی این عمود خیمه دین را بررسی کرده است. اکنون، پس از سالیان دراز و پس از تغییراتی چند، نشر معارف آن را در ضمن مجموعه آثار منتشر می‌کند. از مهم ترین راه‌های تزکیه نفس و خلوت با خود، خواندن نماز است

انسان برای کار کردن، باید پشتوانه محکمی از قدرت و انرژی داشته باشد. سفره غذایی که بر سر آن می‌نشینیم، ایستگاه تغذیه جسمی ماست و نمازی که می‌خوانیم، ایستگاه تغذیه روانی و روحانی ما. گویی ارتباط با پروردگار، تقویت کننده‌ای است که با یک نماز، باتری دل را پر می‌کند. گاه به دلیل اشکالاتی، نیرورسانی و پیر شدن باتری تخلیه شده انجام نمی‌شود. در نماز هم، چنین است: «لا صلّوه إلا یخضورا لقلب، نماز بدون حضور قلب، نماز نیست. مهم در شارژ قرار گرفتن و شارژ شدن است.

بپرس و بدان

مسئله‌ای در باب حق الناس

در این ستون به پرسش‌های شما درباره حکم مسائل مختلف از نظر شرعی پاسخ خواهیم داد. شما مخاطبان گرامی می‌توانید پرسش‌های خود را به شماره پیامک ۳۰۰۰۷۲۸۹ با ما در میان بگذارید.

● من دانش آموز سال آخر دبیرستان هستم که توانایی پرداخت شهریه کلاس‌های کنکور مدرسه را ندارم. به دلیل اینکه دانش آموز موقتی بودم، مدیر مدرسه به من اجازه داد از کلاس‌ها بدون هزینه استفاده کنم. کلاس‌ها با هزینه بچه‌ها پرپا شده است. آیا استفاده از کلاس‌ها برای من مشکل شرعی دارد؟ درضمن من به هیچ‌وجه نمی‌توانم موضوع را با بچه‌ها درمیان بگذارم و رفتن یا نرفتن من به کلاس‌ها، تأثیری بر شهریه آن‌ها و روند کلاس‌ها نمی‌گذارد.

● **آیت‌ا...العظمی خامنه‌ای** درصورتی که با اجازه مسئول مربوط باشد، اشکال ندارد.

● **آیت‌ا...العظمی سیستانی** اشکال ندارد.

● **آیت‌ا...العظمی صافی گلپایگانی** چنانچه مدیر این اختیار را داشته باشد، مانعی ندارد.

● **آیت‌ا...العظمی مکارم شیرازی** چنانچه مدیر چنین اختیاری را داشته است، اشکالی ندارد، والا نمی‌توانید در کلاس‌ها حضور داشته باشید، مگر با رضایت پول دهنده‌گان.

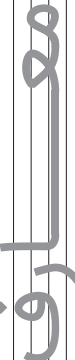
● **آیت‌ا...العظمی نوری همدانی** به مقتضای قوانین عمل شود.

● **آیت‌ا... هادوی تهرانی** ظاهرا شرکت در کلاس‌ها اشکال ندارد.

شماره ۱۹
شماره ۳۳۲۷
۱۹ دیماه ۱۳۹۴
شماره ۱۹۷۴

۱۴

نگاهی به رعایت حقوق دیگران در هنگام زیارت

حق دیگران را رعایت کن تا به خدا نزدیک‌تر شوی

حمیده ذاکری | آداب زیارت مجموعه توصیه‌هایی مربوط به زیارت است که در کتب ادعیه آمده است. منبع این آداب هم از روایات و احادیث است و گاه از سیره ائمه معصوم^(ع) نیز درباره‌شان بهره گرفته شده است. این آداب، گاه ناظر به ظاهر و باطن زیارت کننده است و گاه در مورد شخصی است که به زیارتش مشرف می‌شویم اما خوب است بدانید که آداب زیارت، تنها شامل این دو موضوع نیست و بعضی آداب زیارت درباره سایر زیارت کنندگان و همچنین خادمان حرم‌ها و حتی اهالی شهری است که در آن به زیارت آمده‌ایم. وجود این نکات در آداب زیارت، اهمیت رعایت حقوق دیگران و به عبارت دیگر رعایت حق الناس را می‌رساند. بدیهی است با توجه به همه این نکات، ما می‌توانیم از زیارت با کیفیتی برخوردار باشیم. برای آگاهی از آداب زیارت، منابع مختلفی مانند مفاتیح الجنان وجود دارد که می‌توانید به آن‌ها سرزنید. در ادامه می‌توانید پاره‌ای از این آداب را با ما مرور کنید.

حواسمان به خلوت زائران باشد

یکی از نکاتی که در آداب زیارت آمده است، بلند نکردن صدا در وقت زیارت، است. این نکته از سمتی متوجه ادب سخن گفتن با امام است و از سوی دیگر، متوجه رعایت حال دیگران است که کنار ما و در محیطی مشترک با ما مشغول زیارت و رازونیزا هستند. بدون شک همه این افراد، مانند ما نیازمند خلوت و توجه هستند تا با خدا و امام خویش به رازونیزا بپردازند، پس بهتر است در هنگام زیارت، مراقب صدای خود باشیم و تا می‌توانیم، با صدای آهسته مشغول رازونیزا شویم.

مراقب زبانمان باشیم

منظور از مراقبت زبانی هنگام زیارت «ترک کردن سخنان ناشایست و کلمات لغو و بیپهوده و اشتغال نداشتن به صحبت‌های دنیوی است که همیشه و در همه جا مذموم، قبیح، مانع رزق و باعث قساوت قلب است». توجه به زبان در هنگام زیارت، یکی از آدابی است که درباره آن تذکر بسیاری شنیده‌ایم. این بند به جز توصیه به سکوت و دوری از سخنان بیپهوده، ما را درباره ترک سخنان ناشایست هم هشدار می‌دهد. بدیهی است که این بند هم متوجه رعایت حال اطرافیانمان در زمان زیارت است. ممکن است هر کدام از ما به دلایلی در هنگام زیارت، اذیت شویم یا آسیبی ببینیم. در این مواقع بهترین توصیه برای ما، صبر و مراقبت از زبانمان است تا خدای نکرده کسی را در زمان زیارت نرنجانیم.

به خادمان حرم احترام بگذاریم

شهید ثانی در کتاب «دروس»، چهارده نمونه از آداب را برای زیارت برمی‌شمرد. این مجموعه، تقریبا جامع و کامل به همه جوانب زیارت پرداخته است. یکی از موضوعاتی که ایشان جزو آداب زیارت ذکر کرده‌اند، «احترام و احسان کردن به نگهبانان و خادمان حرم» است. امامان ما همواره به خادمان و دستدارانشان توجه و همیشه یادآوری می‌کردند به فردی که برای ما کاری انجام می‌دهد، بی احترامی نکنیم. بدیهی است که احترام به خادمان و نگهبانان حرم‌های ایشان هم دارای همین اهمیت است.

به دیگران فرصت زیارت بدهیم

نکته بعدی که در آداب زیارت آمده است و متوجه حال دیگر زیارت کنندگان است، مربوط به زیارت مرقد معصومان^(ع) است. در این باره توصیه شده است: «سزاوار است وقتی که تعداد زائران زیاد است. کسانی که جلوتر هستند و به ضریح چسبیده‌اند، زیارت را کوتاه کنند و زودتر بیرون بروند تا دیگر زائران هم به زیارت ضریح نائل شوند». این بند می‌تواند شامل حال بسیاری از ما شود، به‌خصوص ما مجاوران حرم مطهر امام رضا^(ع) همواره باید به حق زائرانی که میهمان شهر هستند و نسبت به ما فرصت کمتری برای زیارت دارند، توجه کنیم و در ساعاتی که می‌دانیم حرم شلوغ‌تر است، برای زیارت نرویم یا اگر هنگام زیارت دیدیم جمعیت زیاد است، پس از عرض ادب به امام^(ع)، زودتر از حرم خارج شویم تا فرصت زیارت برای دیگران هم فراهم شود.

حواسمان به حق الناس باشد

شخصی به نام «ایوئامه» می‌گوید: به امام باقر^(ع) عرض کردم «می‌خواهم به مکه و مدینه [برای انجام مراسم حج] مسافرت کنم. ولی بر گردنم قرضی هست. آیا می‌توانم پیش از ادای قرض به این مسافرت اقدام کنم؟»، آن حضرت پاسخ دادند: «با زگرد و بدهکاری خود را به صاحبش رد کن و متوجه باش که با خدا [و رسول^(ص)] به گونه‌ای ملاقات کنی که دینی بر گردنت نباشد؛ زیرا مؤمن، خیانت [به امانت و دین] نمی‌کند.» (آموزه‌های اخلاقی رفتاری امامان شیعه، ص ۵۷).

اگر می‌توانیم به نیازمندان کمک کنیم

اتفاق و احسان بر فقیران، مجاوران و مساکین شهری که امام در آن مدفون است، به‌خصوص خوبان و اهل علم، نکته دیگری است که در آداب زیارت معصومان^(ع) آمده است. این بخش، شامل حال زائران می‌شود و فقیران، مجاوران و مساکین آن شهر را متوجه اوضاع و احوال مردمی که برای زیارت به شهرشان سفر کرده‌اند، می‌سازد. خوب است که ما نیز در هنگام زیارت ائمه معصوم^(ع) به این امر توجه کنیم و تاجایی که از دستمان برمی‌آید، گاهی از کار کسی باز کنیم و این اقدام را هدیه به امام بدانیم.

دوستان امام، دوستان ما هستند

در زیارت عاشورا می‌خوانیم: «یا اباغیثدا... اِنِّی سَلَمٌ لِّمَنْ سَأَلَکُمْ و عَرِبٌ لِّمَنْ حَازَکُمْ اِلَی یَوْمِ الْقِیَامَهِ». این فراز، بیانگر وظیفه ما در برابر دوستداران امام است و نحوه تعامل ما را با زائران و مجبان اهل بیت^(ع) نشان می‌دهد. بر ماست که با زائران و دوستان امام دوست باشیم و با آن‌ها از در صلح و دوستی برآییم و همیشه محبت و توجه خود را بر آنان، مقدم داریم و آن‌ها را دوست خود بدانیم. پس هر زمان که در حرم امام معصوم^(ع) حضور دارید، طوری با زائران معاشرت کنید که گویی از دوستان نزدیک شما هستند و با این کار، دوستی خود را به امام معصوم^(ع) نشان دهید.

در رعایت حقوق دیگران، پیش قدم باشیم

حتما می‌دانید از زمانی که به قصد زیارت از خانه خارج می‌شوید، زیارت شما به نوعی آغاز شده است، پس لازم است که از همان جا حواستان به رعایت حقوق دیگران باشد و خدای نکرده درحالی که به قصد زیارت قدم برمی‌دارید، کسی را نیازارید یا حقی را از بین نبرید. برای دوری از این امر خوب است به جز نکاتی که در بالا آمده است، خودتان نکاتی را که شامل رعایت حقوق اطرافیان می‌شود، شناسایی و آن‌ها را رعایت کنید. امام حسن عسکری^(ع) در حدیثی فرموده‌اند: «أَعْرِفْ النَّاسَ بِحَقَّقِ الْخَوَانِهِ و أَشْهُمُ قَضَاءَ لَهَا أَعْظَمُهُمْ عِنْدًا... شَأْنًا، آن که به حقوق برادران خود آشناتر و در رعایت آن کوشاتر است، در نزد خدا از منزلت بیشتری برخوردار است.» (میزان الحکمه، ج ۳، ص ۱۶۴).